

Waarin Hermina Steens, huisvrouw van A. Zuur, na ondervraging een voor Leonora belastende verklaring aflegt.

(Hermina Steens is een zuster van Maria Catharina Steens, de weduwe van Leonardus Makaske en moeder van Leonora).

Verklaring 20-04 1805

D.20 April 1805

Coram Const. E.A. verHuell

En B.J. Rank

Compareerde na voorgaande Citatie Hermina Steens, Huisvrouw van A. Zuur, en heeft deze vn op ondervragingen verklaard:

Dat haar zeer wel bewust is dat haar zusters dogter Eleonora Makaske Huisvrouw van v. Erp zedert een geruimen tijd eene zeer ergerlijke levenswijze heeft gevoerd, zo door zich te buiten te gaan in den Drank, als door zich met andere manspersonen op te houden, en wel speciaal zedert eenigen tijd met eenen Franschen Tamboer;

Dat het haar Comparante zeer van nabij bekend is, Dat deszelfs moeder op allerhande wijzen en middelen heeft gepoogd haare dogter van der zelfs ergerlijken handel terugtebrengen, dog te vergeefs.

Dat zij om zich in haaren slegte levenswijze toeteegeeven, en Drank te kunnen bekoomen, zich niet heeft ontzien van alles uit haar huis wegteneemen, zo van klederen, meubelen, als anderzinds, en hetzelve te verkopen en doortebrengen

Dat Vrouw Berendsen haar Comparante zelve heeft verklaard, ten huize van de weduwe Makaske, comparantes zuster, te zijn tegenwoordig geweest, dat Vrouw Erp bovengen. door haare moeder over haare slegte levensgedrag onderhouden wordende, zich heeft verstout de handen aan haare moeder te slaan.

Dat dit alles tengevolge hebbende gehad, dat derzelve Vrouw Erp is geconfineerd geworden ten huize van den Schout van Politie, men zich hebben geveleid met de hoop, dat zulks tot haare beterschap zoude hebben gestrekt: Dat egter, in tegendeel deszelfs gedrag, na haar ontslag, nog veel erger was geworden als hetzelve immer was geweest.

Dat de Weduwe Makaske vervolgens wederom haare dogter over deszelfs voortdurend slegt gedrag onderhoudende, en door deszelfs brutale tegenkanting driftig wordende, en daardoor den hand opligtende om na haar dogter te slaan, derzelve door een mes, hetwelk haare dogter bij toeval in de hand had, is gewond geworden: welk laatste door de Weduwe Makaske aan haar comp. is verhaald geworden.

En heeft de comparante na duidelijke voorlezing van het voorenstaande bij deeze haare verklaring gepersisteerd en voorts derzelve met Solemnelen Eede bevestigd.

De weduwe van Leonardus Makaske, Catharina Steens, beklagt zich bij de Magistraat over de slechte moraal van haar dochter Eleonora en legt een verklaring af.

2. Verklaring 20-04 1805

D. 20 April 1805

Coram Const. E.A. ver Huell

En B.J. Rank

Compareerde Catharina Steens, Weduwe van Leonardus Makaske, en gaf derzelve klagende te kennen, dat haare dogter Eleonora Maria Catharina Makaske, Huisvrouw van Valentijn Erp, zich gedurende langen tijd zeer ergerlijk heeft gedragen, en vooral zedert eenen geruimen tijd zich met eenen Franschen Tamboer van het garnizoen alhier heeft opgehouden in eenen ongepermitteerde Contestatie;

dat derzelve zich tevens op eene verregaande wijze heeft overgegeven aan den Drank, en om hetzelfde te bekoomen zich herhaalde reizen van zeer ongeoorloofde middelen heeft bediend.

Dat derzelve, niettegenstaande alle moederlijke vermaningen, niet heeft opgehouden evenwel dagelijks in haare ergerlijke levenswijze voorttegaan; en daardoor niet alleen de rust van haar Huis geheelal gestoord heeft, maar ook haar Comparante van haare middelen van bestaan genoegzaam geheelal heeft beroofd. Hetwelk derzelve zo verre heeft durven pousseeren, dat zij van tijd tot tijd haar Comparante goederen, zo meubelen als linnen, uit het Huis heeft ontvreemd en doen verkopen. Zelve, wanneer zij geen gelegenheid konde vinden, om hetzelfde heimelijk de deur uit te brengen, zich veroorloovende om het buiten het venster te werpen en te doen wegvoeren, en verkopen, ten einde het provenu daarvan zo voor haar zelve als voor den gemelden Tamboer te kunnen emploijeeren.

Dat zij eenigen tijd geleden, na voorgaande herhaalde reizen nogmaals gen. haare Dogter serieuslijk over haare verregaande wanbedrijven onderhoudende hebbende, dezelve zich zodanig heeft kunnen vergeeten, van openlijk te declareeren van haare gedrag niet te zullen aflaten, en zich vervolgens heeft durven verstouten aan haar Comparante zelve de handen te slaan.

Dat gemelde haarer Dogter vervolgens over haare slegte gedrag omtrent haar Comparante en over haare aanstotelijke levenswijze van de Magistraat eene correctie ondergaan hebbende, waarvan men met grond hadde mogen verhoppen, dat derzelve haar tot betere gedagten zouden moeten hebben gebracht. Desniettegenstaande de Comparante zich genooddwongen ziet tot haar leedwezen te moeten verklaren, dat wel verre dat dit zoude gestrekt hebben, om haar levensgedrag eenigzins geregelder te doen inrigten, integendeel zij met der daad getoond heeft, voor geene correcties voor eenigen tijd gevoelig te zijn.

Dat zij dadelijk, na haar ontslag, haar levenswijze met den gen Tamboer wederom als te voren heeft voortgezet daartoe emploijeerende alles wat zo door den verkoop zo van linnen als

andersints maar bekomen konde: zich even als te vooren op de alleronbeschaamdste wijze tegen de vermaaningen van de Comp. verzettende.

Dat het onlangs gebeurd is, dat de Comparante, om niets onbeproefd te laten, haar nogmaals ernstig over haare handelwijze heeft onderhouden, haar tevens voorstellende de ongelukkige gevolgen welke dit alles zouden kunnen naar zich sleepen: het welk door derzelve in de allerongeoorloofste termen is beantwoord geworden. Al het welke, de Comparante derwijze heeft gevoelig gemaakt, dat zij niet konde weerhouden, de hand opteligen, ten einde daar mede naar haar dogter te slaan. Dat haare Dogter op hetzelfde ogenblik juist toevallig een mes in haare handen houdende, en zich zoekende te verweeren, de Comparante door dat zelve mes werkelijk aan den arm is verwond geworden.

Dat derzelve zich alzo in de verpligting vind gesteld, om dit een en ander ter kennis van de Magistraat te brengen, met verzoek dat zij alle zulke middelen mogte gelieven te beraamen en daartestellen, als deselve tot voorkoming van alle verder onheilen zoude vermeenen te bekoomen.

Hier volgt de verklaring van Leonora zelf:

3. Verklaring 22-04 1805

Den 22 April 1805

Coram Const S.A. Verhuell

Leonora Maria Catharina Makaske, Vrouw van Valentijn Erp voorgebragt zijnde, heeft dezelve op ondervraging geantwoord:

Dat zij oud is 26 a 27 jaren

Dat zij zich zedert eenen geruime tijd met differente manspersonen heeft opgehouden onder anderen voor 9 jaren met een Fransman van welken zij heeft gekraamd en bijzonder gedurende deezen winter met een Franschen Tamboer

Dat zij dagelijks met denzelven Tamboer conversatie heeft gehouden zo aan het huis van haar moeder als ten huize v. Pascal onder anderen op Paaschavond nog des avonds om half negen uren

Dat zij zich zeer aan den Drank heeft overgeven, en tot bekoming daarvan differente goederen en linnen van haar moeder zonder derzelfs toestemming en medeweten heeft doen verkopen onder anderen nog twee kussens op Paaschavond, door marij Spierling.

Dat zij die goederen niet uit het huis kunnende verbrenge, derzelve uit het venster heeft geworpen, om het wegtebrenge en het geld daar van komende voor den drank heeft gebruikt.

Dat zij niet ontkent dat het zijn kan dat zij aan haar moeder den handen heeft geslagen, of derzelve tegen een kast gedrukt gehad maar verklaard stellig(?) evenwel zulks niet te kunnen herinneren.

Dat haare moeder haar op Paaschavond weder onderhoudende over haar slegt gedrag, en driftig wordende haar dreigende te slaan, dezelve geslagen heeft in een mes, t'welk zij juist in de hand had om een Bokking optemaken.

En heeft derzelve na duidelijke voorlezing van het voorenstaande verklaard daarbij te persisteren.

De verklaring van Hendrica Janssen, huisvrouw van Joseph Pascal.

4. Verklaring 23-04 1805

Dinsdag den 23 April 1805
Coram Const. E.A. ver Huell en
B.J. Rank

Compareerde Hendrica Janssen Huisvrouw van Joseph Pascal, na voorafgegane Citatie en heeft dezelve op ondervraging verklaard:

Dat dezelve tappers nering is houdende en

Dat zij zeer wel kent Leonora Makaske, Vrouw van V. Erp:

Dat dezelve dikwijls aan Comp. huis is gekomen verzeld met eenen Franschen Tamboer, met welken zij zich veeltijds ophoud.

Dat zij wel heeft gehoord dat gemelde Vrouw Erp op laatstleden Saterdag agt dagen haare Moeder zoude gesneden hebben over den arm; dog wijders daar niet van heeft hooren zeggen.

Dat zij ook wel heeft gehoord dat Vrouw Erp haar moeder het goed uit het huis droeg om hetzelve te verkopen. Verklaard wijders dat zij van tijd tot tijd veelmaals gezien heeft, dat dezelve Vrouw Erp zich in den Drank zeer heeft te buiten gegaan.

Dat Saterdag agt dagen des avonds dezelve vrouw Erp met den Tamboer aan haar huis boven is geweest, zonder dat zij Comparante heeft geweeten dat zij daar waren.

Dat zij ook wel weet dat dezelve meermalen te zamen alleen in het voorkamertje zijn geweest.

En heeft de Comparantena duidelijke voorlesing van het bovenstaande verklaard daarbij te persisteren en dezelve verklaring met Solemnelen Eede bevestigd.

Verklaring van Berendina Garretsen Huisvrouw van Derk Berendsen en waarschijnlijk een goede bekende van de Weduwe Makaske.

5. Verklaring 24-04 1885

Den 24 April 1805
Coram Constbs E.A. VerHuell
En B.J. Rank

Compareerde na voorgaande Citatie Berendina Garretsen Huisvrouw van Derk Berendsen en heeft dezelve op ondervraging verklaard:

Dat dezelve zeer wel kend Leonora Makaske Huisvrouw van V. Erp, en dat haar Comparante zeer wel bewust is dat dezelve Vrouw Erp eene zeer ergelijke levenswijze voerd, en zich zedert lang ophoud met eenen Franschen Tamboer.

Dat zij Comparante zeer wel weet dat gemelde Vrouw Erp aan haare moeder zeer veele verdrietlijkheden heeft veroorzaakt, en dagelijks heeft aangedaan vooral mede door dezelve van allerhande goederen uit haar huis te ontrooven, en hetzelve zich kwijt te maaken, hetwelk de moeder van vrouw Erp dikwijls aan haar Compar. heeft geklaagd. Hebbende onder anderen de moeder aan haar Compar. nog verhaalde dat gen. haare dogter op laatstleden Saterdag de avond voor Paaschen nog 2 kussens van haar had ontvreemd, en dezelve door marij Spierling hadde laten verkopen.

Dat zij Compar. voor een geruimen tijd aan het huis van de Wed. Makaske komende, gezien heeft bij het inkomen, dat deszelfs Dogter bovengemeld, haare moeder tegen een kast aan drukte, en dat zij tevens zeer beschonken was.

Dat Comparante op Paaschdag ten huize van Wed. Makaske komende en ziende dat haar iets aan den arm deerde, aan derzelve haar had geantwoord, dat zij wederom met haare Dogter woorden had gehad, en dat dezelve haar aan de arm had geraakt.

En heeft de Comparante aan duidelijke voorlezinge van het voorenstaande verklaard daar bij te persisteren en dezelve verklaring vervolgens met Solemnelen Eede bevestigd.

De verklaring van een vrouw met handelsgeest: Marij Spierling Huisvrouw van Martinus Diesenraat

6. Verklaring 27-04 1805

D 27 April 1805
Coram Const. E.A. Verhuell
En B.J. Rank

Compareerde na voorafgaande Citatie Marij Spierling Huisvrouw v. Martinus Diesenraat heeft dezelve op ondervraging verklaard dat kort voor Paaschen, egter zonder den dag te kunnen bepalen Vrouw Erp aan haar huis een Bedkussen heeft gebragt als ook haar zoontje een, om dezelve voor vroeden wegens armoede laatste verkopen en dat zij dezelve voor 25 Stuivers heeft verkogt en het geld aan vrouw Erp heeft ter hand gesteld die haar daar van een dubbeltje heeft gegeven.

Berendina Garretsen huisvrouw van Derk Berendsen legt opnieuw een verklaring af waarbij zij geen nieuw licht op de zaak werpt.

7. Verklaring 06-06 1805

Den 6 junij 1805
Coram Consb's J.S.L. (?) Ballot
En E.A. Verhuell.

Compareerde na voorgaande Citatie Berendina Garretsen Huisvrouw van Derk Berendsen en heeft derzelve op ondervraging verklaard:

Dat zij, persisterende bij haare te voren afgelegde verklaring, voor eenen geruimen tijd aan het huis van Weduwe Makaske komende gezien heeft toen zij binnentrad, dat Vrouw Erp haare moeder tegen een kast aan drukte, en dat derzelve zeer beschonken was.

Dat zij niet zeggen kan, dat de Weduwe Makaske op dat tijdstip haar dogter over haar slegt gedrag had onderhouden.

Dat zij Comparante zich zeer wel kan te binnen brengen dat zij zulks aan Vrouw Zuur heeft verhaald, dog dat zij niet meer weet in welke bewoordingen aan dezelve heeft verteld:

Zegt voorts dat ten tijde zij gezien heeft dat Vrouw Erp haare moeder tegen de kast aan drukte, aldaar wijders niemand anders is tegenwoordig geweest, en zij dus niemand kend, welke daar van zoude kunnen getuigen.

Waarop de Comparante na duidelijke voorlezing van het voorenstaande heeft verklaard daar bij te persisteren en dezelve verklaring vervolgens met Solemneelen Eede bevestigd.

Magistraat Doesburg aan Gerechtshof

De Magistraat der Stad Doesburg
Aan
Het Departementaal Gerechtshof van Gelderland

Burgers!

Zekere Eleonora Makaske, Huisvrouw van Valentijn Erp, alhier binnen deeze stad wonende heeft reeds zedert langen tijd eene zo ergerlijke levenswijze gevoerd, dat dezelve daardoor zo aan haar man als aan haare moeder, en verdere Familie het grootste verdriet en hartzeer heeft veroorzaakt; Haar man heeft haar reeds voor een geruimen tijd verlaten, en zich van hier begeven, als volstrekt niet met haar kunnende leven. Zijnde zij alzo met twee kinderen, waarvan het oudste in onecht is verwekt, tot lasten van haare moeder gebleven, welke een zeer brave, en ordentelijke vrouw is, en vrij welgezeten is geweest dog door deeze haare Dogter thans bijna van alles is beroofd geworden, en ongelukkig gemaakt terwijl dezelve zich dagelijks in den Drank en andere buitensporigheden op eene verregaande wijze te buitengaande, en zelfs, zich in het vervolg van tijd tot tijd in ondeugd en boosaardigheid meer en meer overgeevende, om zulks dan ook aanleiding heeft gegeven, dat dezelve Vrouw Erp door ons voor eenen tijd in civile bewaring is gesteld geworden van twee maanden terwijl wij verhoopten dat deeze correctie haar tenminste weinig zoude hebben verbeterd. Ondertusschen was haare Familie ernstig werkzaam, om te tragten dit slegte voorwerp op een of andere wijze in verzekerde bewaring te doen houden als dugtende voor haare moeder de allerongelukkigste gevolgen, bij dien dezelve steeds getuige moest blijven van het schandelijke gedrag en leefwijze van deeze haare Dogter.

Gebrek echter aan de nodige middelen, om deeze kosten goed te maken hebben deezen schoon zeer tegen hun zin, moeten doen besluiten daar van af te zien.

Deeze Vrouw Erp alzo vervolgens wederom uit haar civile detentie ontslagen zijnde heeft, in plaats van zich alnu beter te gedragen, bijna ogenblikkelijk na haar ontslag begonnen nog ergerlijker leefwijze te voeren, door zich op verregaande wijze aan allerhande ongeregelheden overtegeven, en het aanstotelijkste gedrag aan den dag te leggen, ja zelfs de handen aan haar eigen moeder te slaan. Zo als ik UE uit de hier bij gevoegde klagten van haare moeder en verdere bijgevoegde informatiën, de laatste in probanti forma duidelijk zal constateren.

En vermits de steeds meer en meer toenemende moedwil van dit ergerlijk Schepsel de noodlottigste gevolgen doet dugten, zo voor haare ongelukkige en door deeze haare Dogter arm gemaakte moeder als voor haare onnozele kinderen en dezelve voor de kwaadaardigheid van dit wanschepsel niet langer veilig kunnen worden geoordeeld, zo daar in niet serieuslijk worden voorzien.

Zo is t'. Dat wij ons verplicht hebben gevonden dezelve dadelijk andermaal het in bewaring neemen moeten brengen met te verzoeken dat UE mogten goedvinden omtrent dit voorwerp, hetwelk zich de samenleving in de menschelijke maatschappij geheelal onwaardig heeft gemaakt, zodanig te disponeeren als UE in goede justitie, en tot voorkoming van alle verdere onheilen, zult vermeenen te behoeven.

De Momboir in Gelderland aan Den Magistraat der Stadt Doesburgh 31 mei 1805

De Momboir in
Gelderland

Aan

Den Magistraat der Stadt Doesburgh

Burgers!

Onder den verhooren door UE: gehouden over het voorval hetwelk heeft plaats gehad tusse de thans aan den Hove Gevangene Maria Chatarina Makaske Huijsvrouw van Valentijn Erp en deszelfs Moeder, bevind sig in die van Hermina Steens Huijsvrouw van A.Zuer.

Dat vrouw Berendsche haar Comp heeft verklaart ten Huijse van de Weduwe Makaske tegenwoordig geweest te zijn, wanneer de Huijsvrouw van van Erp de Handen aan haar Moeder geslaagen heeft, ter gelegenheid wanneer zij haar dochter over haar levensgedrag onderhiel

Daaromme, daar er de justitie aan geleegeen legt te weten, of sulks met de waarheid over een komt, alsmede daar van Legaal Bewijs te hebben, soo heb ik goedgevonden UE: aan te schrijven en goedelijk te gesinnen daar over ges: vrouw Berendse te hooren, als mede of ook nog andere personen kend welke daarvan getuigen kunnen, en mij derselver Condschap der waarheid in Forma Probanti in te zenden.

Waarmede deese eijndigende en UE: in Godes Bescherming aanbevelende geschreeven te Arnhem

Den 31 Majj 1805

De Momboir .. van
AR: A.A. Roukens